

eCAMPUS
UNIVERSITÀ

DISUS

Dipartimento
di Scienze Umane
e Sociali

Rahvusvaheline konverents

Kunstipraktikad esteetika ja võimu vahel: propaganda, mobilisatsioon ja vastupanu

29. juuni-1. juuli 2026, Tartu

Kunstiteoste ja kultuuripraktikate instrumentaliseerimine ideoloogiasõjas avardab propaganda sihtrühmade ulatust ja võimaldab nõnda sellel tõhusamalt mõjuda. Kuna kunstiteosed eksisteerivad samaaegselt paljudes valdkondades ning realiseerivad esteetika, majanduse, eetika, mälu, ja poliitika objektidena erinevaid eesmärke, edastavad ja kutsuvad nad esile ka lõpmatult erisuguseid tähendusi ja tõlgendusi. Teose sisu sõltub sellest, millises kontekstis tõlgendus toimub, ent paralleelselt, ühendatud mõistmise protsessis, on potentsiaalsed ka kõik teised tähendused. Selline polüsemanatism loob palju võimalusi propaganda toimimiseks. Kui aga propaganda keelelised manipulatsioonid on piisavalt hästi uuritud ja hõlpsasti dekonstrueeritavad (Kris & Leites 1947; Malinova 2013; jt), siis visuaalsete ja performatiivsete teoste instrumentaliseerimine propaganda eesmärgil vajab uurijate suuremat tähelepanu. Tüüpilisemad viisid teose semantika kujundamisel on ümberkontekstualiseerimine ja/või tuntud teoste elementidest kollaaži loomine. Tänapäevane tehnoloogia võimaldab seda teha kiiresti ja tõhusalt. Samal ajal võimaldab lai valik tehnilisi vahendeid ja kultuuripraktikate demokratiseerimine mitte ainult ületada modernse looja autoriteeti ja muuta juurdepääs loovusele võimalikult laiaks, vaid hägustada ka kunsti ja mitte-kunsti piire (Benjamin 1935). On ilmne, et populaarne kultuur ja internetifolkloor on võtmetähtsusega valdkonnad kunstiteoste lülitamisel propaganda arsenalis. Kriisisündmuste ajalugu näitab populaarse kultuuri kiiret muutumist propaganda suuvoodriks. Internetifolkloori uuringud näitavad, kuidas veebikasutajad rakendavad teoste loomiseks aina nüansseeritumaid kunstivahendeid, mis viivad kombineeritult ka mitmekihilisemate sõnumiteni (Laineste et al. 2024). Internetifolkloori erinevad žanrid (Laineste & Shilikhina 2024) on seega aina enam muutumas ka propagandavahendiks (Wiggins 2019).

Kutsume osalema interdistsiplinaarsel konverentsil, mis keskendub kunsti, propageerimise, kollektiivse mälu ja sotsiaalse aktivismi keerukatele suhetele. Meie eesmärk on uurida, kuidas kunstipraktikad kujundavad ühiskondlikku teadvust, kirjutavad ümber ajalugu, ajendavad protestima või vastupidi tugevdavad võimu ideoloogilisi narratiive.

Viimastel aastakümnetel oleme näinud visuaalse kunsti, teatri, digitaalse meedia ja muu kultuuritoodangu rolli suurenemist poliitilise mobiliseerimise, traumeerimise ja mineviku kollektiivse mõistmise protsessides. Suurenevate konfliktide, identiteedikriiside, massilise rände ja repressiivse poliitika tingimustes muutub kunst aktiivseks mõjutusvahendiks: seda kasutatakse püsimiseks ja kustutamiseks, vastupanuks ja manipuleerimiseks. See kunstilise väljenduse ambivalentsus esteetika, kriitika ja ideoloogia vahel nõuab hoolikat analüüsi ja ümbermõtestamist.

Uuringu näidisteemad:

- Ideoloogia ja visuaalsus: propaganda kunstilised strateegiad
- Visuaalne ja performatiivne propaganda: eraldi propagandaliik?
- Mälupoliitika: tsensuur, mineviku redigeerimine ja kultuuriline amneesia
- Tunnistus ja kunstiline žest: kunst kui kaasosaluse vorm
- Rituaali ja etenduse poliitika totalitaarsetes ja post-totalitaarsetes ühiskondades
- Kunstnik represseerivas süsteemis: enesetsensuur, väljaränne, ellujäämine
- Vaenlase pilt ja kangelase pilt visuaalses kultuuris
- "Visuaalse/performatiivse" propaganda vahendid
- Kunst sõja ajal: kultuur, propaganda, eetika
- Nõukogudejärgne ruum ja ideoloogilise "tagasitulek" kultuuris
- Kunst kui kollektiivse mälu kujundamise ja õõnestamise vahend
- Monumendid ja mälestusmärgid: võitlus sümboolse ruumi eest
- Mälu propageerimine: visuaalsed strateegiad põlistamiseks ja unustamiseks
- Arhiiv kunstilise ja poliitilise valdkonnana
- Kunst ja aktivism: vastupanu visuaalsed vormid
- *Performance* ja tänava sekkumine kui poliitiline kõne
- Trauma mälu ja tunnistuse esteetika
- Protesti estetiseerimine: feministlikud, keskkonnaalased ja sõjavastased liikumised
- Digitaalne mälu ja veebiaktivism: meemid, jutuvestmine, visuaalsed kampaaniad
- Dokumendi ja müüdi vahel: ajalooliste sündmuste kunstilised rekonstrueerimised
- Kultuur kui võimu ideoloogiliste narratiivide vahendaja
- Keelelised strateegiad vägivalda normaliseerimiseks
- Keelepoliitika kui ideoloogilise kontrolli vahend

References

- Kris, E. & N. Leites (1947). "Trends in Twentieth Century Propaganda". In: Roheim, G. (ed.). *Psychoanalysis and the Social Sciences*, Vol. 1. New York: International Universities Press, p. (394) 393-409.
- Wiggins, Bradley. 2019. *The discursive power of memes in digital culture: Ideology, semiotics, and intertextuality*. New York & London: Routledge.
- Laineste, Liisi; Castañar, Guillem; Fiadotava, Anastasiya; Troitskiy, Sergey (2024). The power of memes: Personification as a marker of psychological distance in memes about the war in Ukraine. *Humor - International Journal of Humor Research*, 37 (3), 383–419. DOI: 10.1515/humor-2023-0112.
- Laineste, Liisi; Shilikhina, Ksenia (2024). 19 New Forms and Genres of Humor in Social Media. In: *De Gruyter Handbook of Humor Studies*. (345–362). De Gruyter. DOI: 10.1515/9783110755770-020.
- Benjamin, Walter. *Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit* (erste deutsche Fassung, 1935)
- Малинова О.Ю. Конструирование смыслов: Исследование символической политики в современной России. Москва: РАН. ИНИОН. Центр социальных науч.-информ. исслед. Отд. полит. науки, 2013.

Orgkomitee

Elena Kurant (Jagiellonian University, Poola), Sergey Troitskiy (Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti), Marta Lechowska (Jagiellonian University, Poola), Katarzyna Syska (Jagiellonian University, Poola), Natascha Kadlec (Harvardi Ülikool - Tartu Ülikool), Bartłomiej Brązkiewicz (Jagiellonian University, Poola), Anna Krasnikova (eCampus University, Itaalia), Emma Lotta Lõhmus (Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti - Tartu Ülikool, Eesti), Maurizia Calusio (Università Cattolica, Itaalia), Olga Caspers (Humboldti Ülikool Berliinis, Saksamaa)

Programmikomitee:

Mare Kõiva (Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti), Jakub Sadowski (Jagielloni Ülikool, Poola), Krzysztof Duda (riikliku hariduskomisjoni Ülikool, Poola), Pavel Lavrinec (Vilniuse ülikool, Leedu), Dagne Berjaite (Vilniuse ülikool, Leedu), Andrzej Dudek (Jagielloni Ülikool, Poola), Ljubov Kiselewa (Tartu Ülikool, Eesti), Mihhail Lotman (Tartu Ülikool, Eesti), Andreas Ventsel (Tartu Ülikool, Eesti)

Plenaarloengud:

- Natalia Artemenko (TU Dortmund, Saksamaa). *Propaganda of Memory vs. Politics of Oblivion: On the Possibility of Bearing Witness*
- Jan Levtšenko (Montenegro Faculty of Liberal Arts & Sciences): *Imagery of Visual Resistance: Photos by Dmitry Vyshemirsky and the issue of time and moment*
- Beata Valigorska-Olejnicka (Ülikool. Adam Mickiewicz Poznań). *Between Witnessing and Visual Experimentation. New East European Cinema of War*

Töökeeled:

Inglise, poola, vene, eesti

Registreerimistasu

Konverentsi korraldajad püüavad konverentsil osalejate kulusid minimeerida, kuid on sunnitud kehtestama registreerimistasu, et katta konverentsil osalejate kohvipauside ja lõunasöökide kulud ning konverentsi materjalide tõlkimise ja toimetamise kulud. Registreerimistasu maksmise viisist teatatakse täiendavalt.

Registreerimistasu on **60 eurot (30 eurot veebiosalejatele)**. Korralduskomitee võib pakkuda mitmeid stipendiume registreerimistasu maksmiseks osalejatele, kellel on maksmisega raskusi.

Publikatsioon pärast konverentsi:

Pärast konverentsi kavatsame avaldada artiklid ajakirja *Studia Rossica Posnaniensia* eriväljaandes (1/2027), mis ilmub 2027. aasta juunis. Ajakiri on indekseeritud andmebaasis Scopus. Artiklite esitamise tähtaeg on 30. september 2026. Palume saata täielikud artiklid (25 000–40 000 tähemärki koos tühikutega, sealhulgas bibliograafia) OJS-platvormi kaudu, mis on kättesaadav veebisaidil: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/strp/login> Artiklite

koostamise üksikasjalikud juhised autoritele leiate veebilehelt:
<https://pressto.amu.edu.pl/index.php/strp/about/submissions> . Täpsem teave ajakirja ja selle
indekseerimise kohta on kättesaadav ajakirja veebilehel:
<http://srp.amu.edu.pl/en/about-the-journal/>

Peamised kuupäevad:

15.11.2025 – taotlus paneelide, raamatute ja projektide esitluste, ümarlaudade korraldamiseks konverentsi raames. Palume, et konverentsi raames üritusi korraldada soovijad saadaksid programmitomiteele läbivaatamiseks (sergei.troitskii (at) folklore.ee) järgmise info:

- * pealkiri,
- * juhi nimi (juhtide nimed) koos institutsiooni ja kontaktandmetega,
- * eeldatav kuupäev,
- * lühike kirjeldus (kuni 500 tähemärki)
- * loetlege osalejad (kui üritusel on töötajaid) või saatke andmed *Call for Papers* ettevalmistamiseks (kui üritus on avatud teistele osalejatele)

15.01.2026 – osalemiskavatsuse avaldus. Konverentsil osalemise taotlemiseks täitke palun vorm <https://forms.gle/XoQn7syfMtjsCKDM7>.

29.06-01.07.2026 – konverents

02.-10.07.2026 – rahvusvaheline suvekool "Mineviku jäljed ja tulevikuväljavaated: vähemuste keele-ja kultuuripraktikad Eestis"

30.09.2026 – artiklite esitamise tähtaeg pärast konverentsi.

Juuni 2027 – konverentsil osalejate artiklite avaldamine ajakirja Studia Rossica Posnaniensia eriväljaandes (1/2027).